

Deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek

Elke maand belicht het Gemeentearchief Rotterdam in de Stadskrant (de historie van) een deelgemeente. Deze keer Hillegersberg-Schiebroek. Hillegersberg en Schiebroek werden in 1941 geannexeerd door Rotterdam en vormen sinds 1983 samen een deelgemeente, die bijna 42.000 inwoners telt.

In het verleden was Hillegersberg-Schiebroek een groot veengebied met turfafgraving als belangrijkste bestaansbron. In de achttiende eeuw was het grootste deel afgegraven waardoor er plassen ontstonden, zoals de Bergse Plassen. Schiebroek en 110-Morgen (een morgen is een oppervlaktemaat) werden in 1772 drooggemalen. De uitgestrekte plassen rond Terbregge kwamen in de negentiende eeuw aan de beurt. Dat de Bergse Plassen aan inpoldering ontsnapten, kwam doordat de pompen om de waterstand op peil te houden al waren besteld.

Hillegersberg ligt op een heuvel en de oude dorpskern rond de Hillegondakerk is nog goed herkenbaar. Volgens een legende is de heuvel ontstaan doordat de reuzin Hillegonda zand uit haar schort zou hebben gestort. Hillegersberg was geboren en Hillegonda werd met schort vereeuwigd in het wapen van Hillegersberg. Het kasteel, ook 'Reuzenhuis' genoemd, werd samen met de kerk in 1426 tijdens de Hoekse en de Kabeljauwse twisten verwoest. Tot de negentiende eeuw wisselde het ambacht Hillegersberg regelmatig van eigenaar. Hillegersberg, waartoe ook Terbregge behoorde, strekte zich uit tot de Heulbrug. In 1818 werd de eerste steen voor de Straatweg gelegd, waarlangs welgestelde Rotterdammers fraaie buitenverblijven bouwden. Ook de Bergse Plassen waren in trek. Plaswijckpark en de uitspanning Lommerrijk zijn er nog steeds trekpleisters. In 1904 werd het deel van de Heulbrug tot aan de Ceintuurbaan bij Rotterdam ingelijfd en vanaf 1909 werd Hillegersberg volgebouwd als groen forensendorp. Telde Hillegersberg in 1904 nog 2.900 inwoners, in 1941 was dat al opgelopen tot 26.000.

Hofpleinlijn

In het ambacht Schiebroek vestigden de eerste bewoners zich rond de hoger gelegen Kleiweg. De Kleiweg vormde in de middeleeuwen de verbinding tussen de Rotte en de Schie. Een kerk kende Schiebroek niet. Het gebied werd in 1908 ontsloten door de aanleg van de Hofpleinlijn, die dwars door de nagenoeg lege polder liep. Schiebroek kreeg twee stations: Station Schiebroek (in 1955 Rotterdam Kleiweg) en Station Wilgenplas (voorheen Adrianalaan). In 1921 werd Tuinstad Schiebroek gesticht met een razendsnelle bevolkingsgroei als gevolg. Ook na de Tweede Wereldoorlog werd er veel gebouwd, waarbij de polderindeling bleef gehandhaafd. Door de aanleg van de Randstadrail werd Station Wilgenplas in 2006 gesloten en verplaatst naar de Melanchtonweg.

Onder Hillegersberg lag een brug over de Rotte die de naam Terbrugge of Terbregge gaf aan de buurt. Rondom de brug ontstond een nederzetting. Ook na het droogmalen van de plassen bleef het moeilijk een goede verbinding te krijgen met Rotterdam en Hillegersberg, waardoor Terbregge lang geïsoleerd bleef. Nadat de smalle ophaalbrug in 1937 instortte, werd meer zuidelijk een nieuwe brug aangelegd met een nieuwe verbindingsweg.

Het Molenlaankwartier ligt in de Boterdorpse Polder. De groen opgezette brede wijk kwam ter weerszijden van de lommerrijke Molenlaan in de jaren dertig tot ontwikkeling. De Molenlaan vormde de verbindingsweg tussen Rotterdam en Gouda.

Over het vooroorlogse Hillegersberg verscheen onlangs 'Opeens vielen we onder de Coolsingel. Hillegersberg van Boerendorp tot Stadswijk'. Een boek van Anton Stapelkamp, dagelijks bestuurder van de deelgemeente. Eerder dit jaar verscheen van zijn hand 'Een gedenkteken en een naam. Herinneringen aan Joods Hillegersberg en Schiebroek.'

In de Stadskrant van 3 februari een artikel over Kralingen-Crooswijk.

Deelgemeenten

Rotterdam kent dertien deelgemeenten en Rozenburg wordt in maart 2010 de veertiende. Een deelgemeente, ingesteld door de gemeenteraad, is een aanvullende bestuurslaag in een gemeente. Ze heeft een eigen volksvertegenwoordiging, de deelraad, en een dagelijks bestuur. Elke deelgemeente bestaat uit verschillende wijken, behalve Pernis, die een zogenaamde 'status aparte' heeft. In Nederland kent ook Amsterdam het deelgemeentestelsel. Meer informatie op www.deelgemeenten.rotterdam.nl